

2000**OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia 2 listopada 2005 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 190, poz. 1606) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 7, poz. 18), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 10 maja 1985 r. o zmianie niektórych przepisów prawa karnego i prawa o wykroczeniach (Dz. U. Nr 23, poz. 100),
- 2) ustawą z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 10, poz. 60),
- 3) ustawą z dnia 18 maja 1990 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 199),
- 4) ustawą z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350),
- 5) ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 162, poz. 1122),
- 6) ustawą z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz. U. Nr 162, poz. 1126),
- 7) ustawą z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268),
- 8) ustawą z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 49, poz. 467),
- 9) ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 172, poz. 1439)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 2 listopada 2005 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 13 ustawy z dnia 10 maja 1985 r. o zmianie niektórych przepisów prawa karnego i prawa o wykroczeniach (Dz. U. Nr 23, poz. 100), który stanowi:
„Art. 13. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1985 r.”;

- 2) art. 2 i 3 ustawy z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 10, poz. 60), które stanowią:

„Art. 2. Ilekcóż w przepisach prawa jest mowa o godle państwowym lub wizerunku orła ustalonym dla godła, należy przez to rozumieć godło lub wizerunek określone w przepisach ustawy, o której mowa w art. 1, mając przy ich stosowaniu na względzie przepisy art. 3 i 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 75, poz. 444).

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

- 3) art. 4 ustawy z dnia 18 maja 1990 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 199), który stanowi:

„Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 27 maja 1990 r.”;

- 4) art. 57 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350), który stanowi:

„Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1996 r., z wyjątkiem:

1) rozdziału 2 i art. 51, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia,

2) art. 34 ust. 3 i 4 oraz art. 42 ust. 3, które wchodzi w życie po upływie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;

- 5) art. 97 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 162, poz. 1122), który stanowi:

„Art. 97. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.”;

- 6) art. 38 ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz. U. Nr 162, poz. 1126), który stanowi:

„Art. 38. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.”;

- 7) art. 78 i 79 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie nie-

- których ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268), które stanowią:
- „Art. 78. Akty wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc do czasu ich zastąpienia przez akty wydane na podstawie niniejszej ustawy.
- Art. 79. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów:
- 1) art. 74, który wchodzi w życie z dniem 30 grudnia 2000 r.,
 - 2) art. 27 pkt 5 lit. b) i c), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.,
 - 3) art. 61, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.”;
- 8) art. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 49, poz. 467), który stanowi:
- „Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 9) art. 2—4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 172, poz. 1439), które stanowią:
- „Art. 2. Akty prawne wydane w celu wykonania dekretu, o którym mowa w art. 3, zachowują moc do czasu wydania rozporządzeń wymaganych przez ustawę, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.
- Art. 3. Traci moc dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. Nr 47, poz. 314, z 1956 r. Nr 7, poz. 43, z 1957 r. Nr 10, poz. 42, z 1980 r. Nr 7, poz. 18, z 1985 r. Nr 23, poz. 100, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1990 r. Nr 34, poz. 199 oraz z 1998 r. Nr 162, poz. 1126).
- Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *M. Jurek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 listopada 2005 r. (poz. 2000)

USTAWA

z dnia 31 stycznia 1980 r.

o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych¹⁾

Wstęp (uchylony)²⁾

Art. 1. 1. Orzeł biały, biało-czerwone barwy i „Mazurek Dąbrowskiego” są symbolami Rzeczypospolitej Polskiej³⁾.

2. Otaczanie tych symboli czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji.

3. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ pozostają pod szczególną ochroną prawa, przewidzianą w odrębnych przepisach.

Art. 2. 1.⁴⁾ Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.

2. Wzór godła Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ zawiera załącznik nr 1.

Art. 2a.⁵⁾ Wizerunku orła ustalonego dla godła używają:

- 1) organy władzy państwowej;
- 2) organy administracji rządowej;
- 3) gminy, związki międzygminne oraz ich organy;
- 4) powiaty, związki powiatów oraz ich organy;
- 5) samorządy województw oraz ich organy;
- 6) sądy, prokuratury i komornicy sądowi;

¹⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 43 pkt 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 162, poz. 1122), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r., i art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 172, poz. 1439), która weszła w życie z dniem 24 września 2005 r.

²⁾ Przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 10, poz. 60), która weszła w życie z dniem 22 lutego 1990 r.

³⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 43 pkt 1 ustawy wymienionej jako pierwsza w odnośniku 1.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

⁵⁾ Dodany przez art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz. U. Nr 162, poz. 1126), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

7) samorządowe kolegia odwoławcze;

8) regionalne izby obrachunkowe;

9) jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

10) jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej Kraju;

11) jednostki organizacyjne Służby Więziennej;

12) szkoły publiczne, szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych, państwowe szkoły wyższe, niepaństwowe szkoły wyższe;

13) inne podmioty, jeżeli przepisy szczególne uprawniają je do używania wizerunku orła.

Art. 3. 1.⁶⁾ Godło Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ umieszcza się w szczególności w pomieszczeniach urzędowych i salach posiedzeń, salach wykładowych i lekcyjnych należących do:

1) organów państwowych;

1a)⁷⁾ organów gmin, powiatów, samorządów województw oraz związków jednostek samorządu terytorialnego;

1b)⁸⁾ klubów, kół i zespołów poselskich, senackich i parlamentarnych oraz biur poselskich, senatorских i poselsko-senatorskich;

2) jednostek Sił Zbrojnych;

3) szkół i placówek oświatowo-wychowawczych;

4) przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych oraz innych oficjalnych przedstawicielstw i misji za granicą.

1a.⁹⁾ Na budynkach siedzib podmiotów, o których mowa w art. 2a, umieszcza się urzędowe tablice z go-

⁶⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 49, poz. 467), która weszła w życie z dniem 10 kwietnia 2004 r.

⁷⁾ Dodany przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 maja 1990 r. o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 199), która weszła w życie z dniem 27 maja 1990 r.; w brzmieniu ustalonym przez art. 6 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

⁸⁾ Dodany przez art. 49 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1996 r.

⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 2 lit. a ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędowe tablice z napisem nazwy tego podmiotu.

1b.⁹⁾ Urzędowa tablica z godłem ma kształt owalny w układzie pionowym, obwódkę biało-czerwoną i tło szare, na którym znajduje się godło Rzeczypospolitej Polskiej. Urzędowa tablica z napisem jest prostokątna w układzie poziomym, ma tło czerwone, a litery napisu białe.

2.¹⁰⁾ Godło Rzeczypospolitej Polskiej można umieszczać w innych miejscach niż wymienione w ust. 1, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

3. Jednostki organizacyjne wymienione w ust. 1 pkt 4, w wypadkach przewidzianych w prawie i zwyczajach międzynarodowych, umieszczają godło Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ także na obiektach stanowiących ich siedziby urzędowe.

4.¹¹⁾ Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzory oraz wymiary urzędowych tablic z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i napisem, a także sposób ich umieszczania na budynkach siedzib podmiotów, o których mowa w art. 2a, biorąc pod uwagę czytelność i estetykę tablic oraz funkcjonalność ich umieszczania.

Art. 4. 1. Barwami Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ są kolory biały i czerwony, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego.

2. Przy umieszczaniu barw Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ w układzie pionowym kolor biały umieszcza się po lewej stronie płaszczyzny oglądanej z przodu.

3. Wzór barw Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ zawiera załącznik nr 2.

Art. 5. 1. Barwy Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ stanowią składniki flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej³⁾.

2.¹²⁾ Każdy ma prawo używać barw Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

3. (uchylony).¹³⁾

Art. 6. 1. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ jest prostokątny płat tkaniny o barwach Rzeczypospolitej Polskiej³⁾, umieszczony na maszcie.

2. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ jest także flaga określona w ust. 1, z umieszczonym

pośrodku białego pasa godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾.

3. Wzory flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ i flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ zawiera załącznik nr 3.

Art. 6a.¹⁴⁾ Ustanawia się dzień 2 maja Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7. 1.¹⁵⁾ Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej podnosi się na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi siedziby urzędowe albo miejsce obrad:

- 1) Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) Rady Ministrów oraz Prezesa Rady Ministrów;
- 5)¹⁶⁾ organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego — w czasie ich sesji;
- 6)¹⁷⁾ organów administracji rządowej i innych organów państwowych oraz państwowych jednostek organizacyjnych, a także organów jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych — z okazji uroczystości oraz rocznic i świąt państwowych.

2. Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ podnoszą również polskie statki żeglugi śródlądowej.

3.¹⁸⁾ Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej można umieszczać w innych miejscach niż wymienione w ust. 1 i 2, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

Art. 8. 1. Flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ podnoszą:

- 1) przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne oraz inne oficjalne przedstawicielstwa i misje za granicą na budynkach lub przed budynkami ich siedzib urzędowych, a także kierownicy tych przedstawicielstw, urzędów i misji na swych rezydencjach i środkach komunikacji — w wypadkach przewidzianych w prawie i zwyczajach międzynarodowych;
- 2) cywilne lotniska i lądowiska;
- 3) cywilne samoloty komunikacyjne podczas lotów za granicą;

¹⁴⁾ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 6 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

¹⁷⁾ Dodany przez art. 6 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

¹⁸⁾ Dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹¹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 2 lit. b ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

¹³⁾ Przez art. 1 pkt 2 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

4) kapitanaty (bosmanaty) portów — na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi ich siedziby urzędowe.

2.¹⁹⁾ Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady dotyczące postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, uwzględniając praktykę i zwyczaje istniejące w państwie przyjmującym, określając sytuacje, w których podnoszenie flagi państwowej jest obowiązkowe, oraz określając szczegółowo jej usytuowanie.

3.²⁰⁾ *Minister Transportu i Gospodarki Morskiej*²¹⁾ określi sposób podnoszenia flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ na cywilnych lotniskach i lądowiskach oraz na cywilnych samolotach komunikacyjnych podczas lotów za granicą.

Art. 9. 1. Flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ podnoszą polskie statki morskie jako banderę, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi; ponadto do bandery stosuje się prawo i zwyczaje międzynarodowe.

2. Statki morskie pełniące specjalną służbę państwową podnoszą także flagę oznaczającą pełnienie tej służby.

3.²²⁾ Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej ustala wzory flag na oznaczenie pełnionej specjalnej służby państwowej oraz okoliczności i warunki ich podnoszenia.

Art. 10. Przepisy wydane na podstawie ustawy mogą przewidywać obowiązek podnoszenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ także w innych wypadkach niż określone w art. 7—9.

Art. 11.²³⁾ 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić żałobę narodową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie w szczególności powinno określać przyczyny wprowadzenia oraz czas trwania żałoby na-

rodowej, uwzględniając uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz przyjęte w tym zakresie zwyczaje.

2. W czasie trwania żałoby narodowej flagę państwową opuszcza się do połowy masztu.

Art. 12. 1. Hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej³⁾ jest „Mazurek Dąbrowskiego”.

2. Tekst literacki hymnu państwowego zawiera załącznik nr 4.

3. Tekst muzyczny hymnu państwowego w układach: na jeden głos, na fortepian oraz na głos i fortepian zawiera załącznik nr 5.

4. *Minister Kultury i Sztuki*²⁴⁾ zatwierdza tekst muzyczny hymnu państwowego w układach: na zespoły chóralskie, instrumentalne i instrumentalno-wokalne.

Art. 13. 1. Hymn państwowy wykonuje się lub odtwarza publicznie w układach, o których mowa w art. 12.

2.²⁵⁾ Publicznie hymn państwowy wykonuje się lub odtwarza w szczególności w czasie uroczystości oraz świąt i rocznic państwowych.

3. (uchylony).²⁶⁾

Art. 14. 1. Podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu państwowego obowiązuje zachowanie powagi i spokoju. Osoby obecne podczas publicznego wykonywania lub odtwarzania hymnu stoją w postawie wyrażającej szacunek, a ponadto mężczyźni w ubraniach cywilnych — zdejmują nakrycia głowy, zaś osoby w umundurowaniu obejmującym nakrycie głowy, niebędące w zorganizowanej grupie — oddają honory przez salutowanie. Poczty sztandarowe podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu oddają honory przez pochYLENIE sztandaru.

2. Przepisy wydane na podstawie ustawy określają zachowanie się osób w umundurowaniu, występujących w zorganizowanej grupie.

Art. 15.²⁷⁾ Godło i barwy Rzeczypospolitej Polskiej są umieszczane, a hymn Rzeczypospolitej Polskiej wykonywany lub odtwarzany w sposób zapewniający im należną cześć i szacunek.

Art. 16.²⁸⁾ 1. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą być umieszczane na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 20 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268), która weszła w życie z dniem 30 marca 2001 r.

²⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

²¹⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw transportu, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 22 i art. 27 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548, Nr 162, poz. 1568 i Nr 190, poz. 1864, z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 69, poz. 624, Nr 91, poz. 873, Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1206, Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2702 oraz z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 33, poz. 288, Nr 155, poz. 1298 i Nr 169, poz. 1414 i 1417).

²²⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 2, i art. 43 pkt 2 ustawy wymienionej jako pierwsza w odnośniku 1.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

²⁴⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 9 i art. 14 ustawy, o której mowa w odnośniku 21.

²⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 5 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁶⁾ Przez art. 1 pkt 5 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

²⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

2. Dozwolone jest umieszczanie na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego godła lub barw Rzeczypospolitej Polskiej w formie stylizowanej lub artystycznie przetworzonej.

Art. 16a.²⁹⁾ Pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 77 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Rzeczpospolita Polska”.

Art. 16b.²⁹⁾ 1. Pieczęcią Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej”.

2. Pieczęcią Senatu Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Senat Rzeczypospolitej Polskiej”.

3. Pieczęcią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej”.

Art. 16c.²⁹⁾ 1. Urzędową pieczęcią jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis odpowiadający nazwie podmiotu uprawnionego do używania urzędowej pieczęci.

2. Urzędową pieczęcią gminy, powiatu, samorządu województwa lub związku jednostek samorządu terytorialnego może być również pieczęć, o której mowa w ust. 1, zawierająca pośrodku, zamiast wizerunku orła ustalonego dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, odpowiednio herb gminy, powiatu lub województwa. Odcisk pieczęci z herbem nie może być umieszczany na dokumentach urzędowych w sprawach z zakresu administracji rządowej.

²⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

3. Urzędowej pieczęci używają podmioty, o których mowa w art. 2a.

Art. 16d.²⁹⁾ Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wymiary oraz sposób używania i strzeżenia urzędowych pieczęci, a także tryb zamawiania i sposób wyrobu urzędowych pieczęci oraz nadzór nad ich wyrobem, uwzględniając w szczególności konieczność zapobieżenia utracie urzędowych pieczęci przez uprawnione podmioty.

Art. 17.³⁰⁾ 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia:

- 1) wydaje przepisy przewidziane w art. 10 oraz art. 14 ust. 2,
 - 2) może ustalać zasady obchodów świąt i rocznic państwowych oraz innych uroczystości o zasięgu państwowym lub lokalnym
- biorąc pod uwagę uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz przyjęte w tym zakresie zwyczaje, kierując się w szczególności potrzebami społeczności lokalnych.

2. Zasady i okoliczności stosowania symboli Rzeczypospolitej Polskiej w jednostkach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 18.³¹⁾ Traci moc dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. Nr 47, poz. 314, z 1956 r. Nr 7, poz. 43 oraz z 1957 r. Nr 10, poz. 42)³²⁾ w części dotyczącej godła i barw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 19. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.³³⁾

³⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 6.

³¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 11 ustawy z dnia 10 maja 1985 r. o zmianie niektórych przepisów prawa karnego i prawa o wykroczeniach (Dz. U. Nr 23, poz. 100), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1985 r.

³²⁾ Dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych utracił moc z dniem 24 września 2005 r. na podstawie art. 3 ustawy wymienionej jako druga w odnośniku 1.

³³⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 11 marca 1980 r.

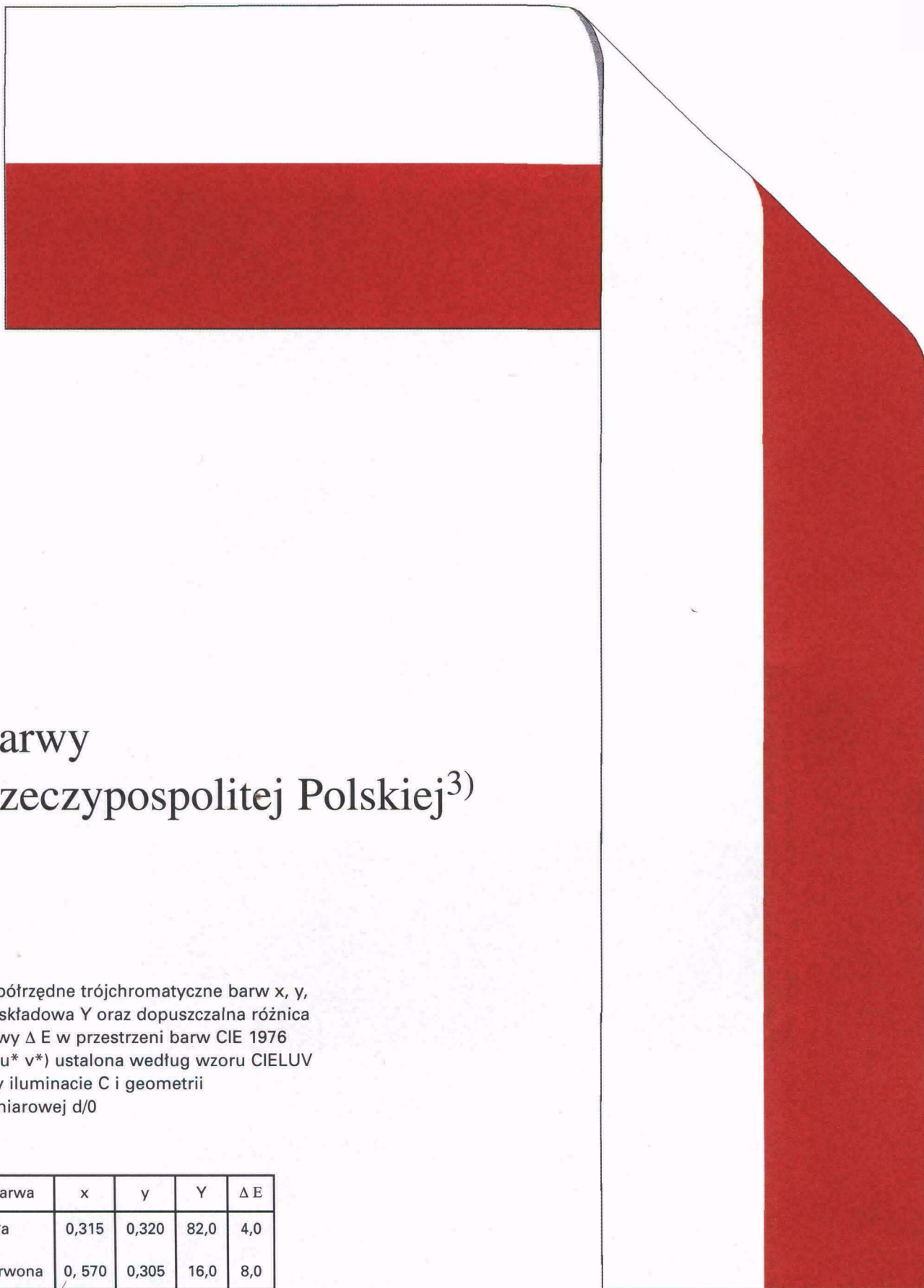
Załączniki do ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r.

Załącznik nr 1³⁴⁾

**GODŁO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

UWAGA: Biel i czerwień zgodnie z barwami RP

³⁴⁾ Wzór godła określony w załączniku nr 1 do ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

Barwy Rzeczypospolitej Polskiej³⁾

Współrzędne trójchromatyczne barw x , y ,
ich składowa Y oraz dopuszczalna różnica
barwy ΔE w przestrzeni barw CIE 1976
($L^* u^* v^*$) ustalona według wzoru CIELUV
przy iluminacji C i geometrii
pomiarowej d/0

Barwa	x	y	Y	ΔE
biała	0,315	0,320	82,0	4,0
czerwona	0,570	0,305	16,0	8,0

Załącznik nr 3

Stosunek szerokości
flagi do jej długości
— wynosi 5:8

FLAGA PAŃSTWOWA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ³⁾

Stosunek wysokości
godła do szerokości
flagi — wynosi 2:5

FLAGA PAŃSTWOWA
Z GODŁEM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ³⁵⁾

UWAGA: Biel i czerwień zgodnie z barwami RP

³⁵⁾ Wzór flagi państwowej z godłem określony w załączniku nr 2 do ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

*Hymn państwowy
Rzeczypospolitej Polskiej³⁾*

„Mazurek Dąbrowskiego”

Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.

*Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.*

*Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.*

*Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.*

Marsz, marsz ...

*Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.*

Marsz, marsz ...

*Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany —
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.*

Marsz, marsz ...

*Hymn państwowy
Rzeczypospolitej Polskiej³⁾*

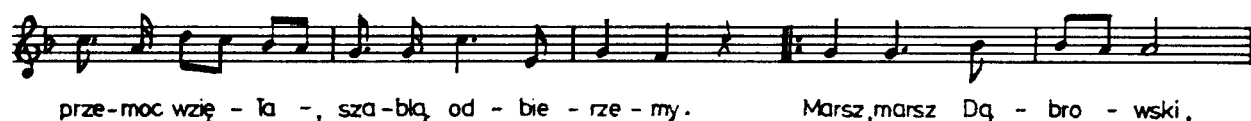
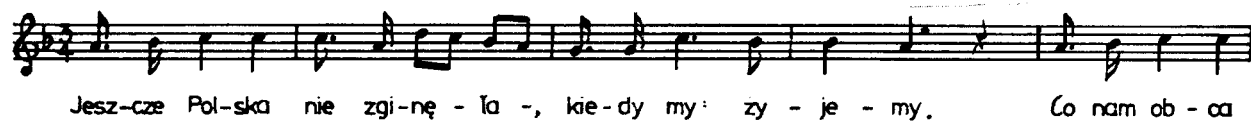
„Mazurek Dąbrowskiego”

Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.

Autor melodii nieznaný

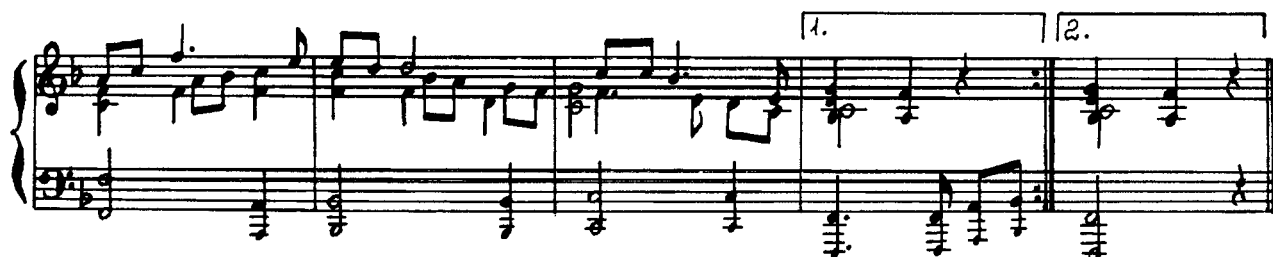
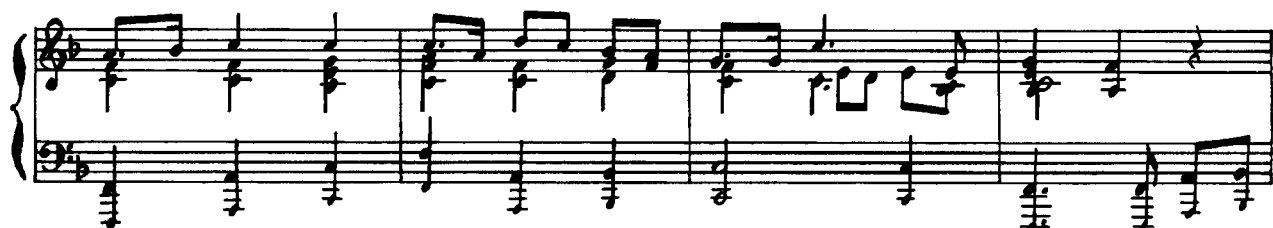
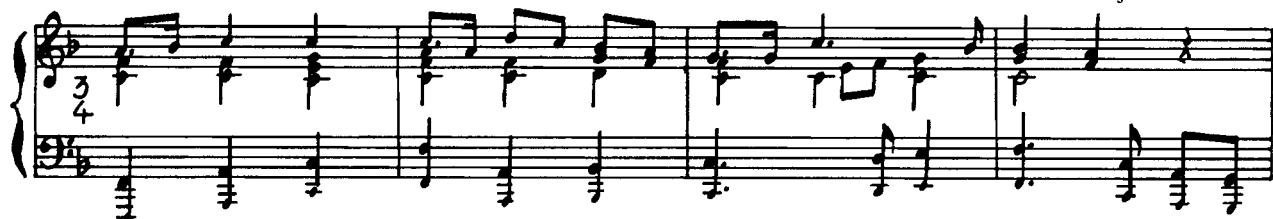
$\text{♩} = 116$

GŁOS

FORTEPIAN

Harmonizacja: Kazimierz Sikorski

GŁOS I FORTEPIAN

Harmonizacja: Kazimierz Sikorski

Jesz - cze Pol - ska nie zgi - nę - ła -, kie - dy my zy - je - my.

Co nam ob - ca prze - moc wzię - ła sza - łą, od - bie - rze - my.

Marsz , marsz Dą - bro - wski, z zie - mi wło - skiej do Pol - ski .

Za two - im prze - wo - dem złą - czym się z na - ro - dem . - ro - dem .